

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ

FORMATION OF KEY COMPETENCIES OF PRESCHOOL CHILDREN IN CLUBS CONDITIONS

Стаття присвячена дослідженню проблеми формування ключових компетентностей дітей дошкільного віку через організовану гурткову роботу у закладах дошкільної освіти (ЗДО). З метою формування ключових компетентностей дітей, заявлених у Базовому компоненті дошкільної освіти (БКДО) (рухова, здоров'язбережувальна, особистісна, предметно-практична, технологічна, сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька, природничо-екологічна, ігрова, соціально-громадянська, мовленнєво-комунікативна, мистецько-творча) автор пропонує використовувати потенціал гуртка.

Охарактеризовано сутність поняття «компетентність дитини дошкільного віку», яке включає комплексну характеристику особистості. Розкрито та проаналізовано всі ключові компетентності дітей дошкільного віку.

Визначено та проаналізовано додаткові компетентності (витримка, резилієнтність, емоційна стабільність), які є досить актуальними для дошкільника у період воєнного стану в країні.

Зазначено, що ефективність формування та розвитку додаткових компетентностей дітей дошкільного віку у організованій гуртковій роботі залежить від того, коли завчасно гурткова робота спрямовувалася на формування додаткових компетентностей.

Доведено, що гурткова робота в ЗДО має значний педагогічний потенціал, за рахунок неї значною мірою можна підвищити результативність формування ключових компетентностей, де будуть формуватися більш поглиблені знання та здібності, спрямовані на розвиток і формування всебічно розвинутої дитини дошкільного віку, спроможної на самостійне вирішення певних життєвих ситуацій і завдань.

Акцентовано, що опанування компетентностями відбуватися через призму гурткових знань, сформованих у процесі діяльності гуртка. Протягом гурткового заняття дитина отримує знання з декількох компетентностей, але все ж таки, яка саме компетентність більш поглиблено формується залежить від спрямування гурткової роботи.

Серед провідних можливостей гуртків визначено: підвищення рівня мотивації дошкільника до різних видів діяльності, підтримки здорового способу життя, стимулювання і заохочення до спорту, активізація уваги, логічного мислення дитини, творчого потенціалу, фізичних якостей, розвиток уваги, інтерес до гурткових занять тощо.

Ключові слова: компетентність, ключові компетентності дітей дошкільного віку, гурткова робота в ЗДО, розвиток здібностей, діти дошкільного віку.

The article is devoted to the study of the problem of forming key competences of preschool children through organised group work in preschool educational institutions (PEI). In order to form the key competences of children declared in the Basic Component of Preschool Education (BCPE) (motor, health, personal, subject-practical, technological, sensory-cognitive, logical-mathematical, research, natural and ecological, game, social and civic, speech and communication, artistic and creative), the author proposes to use the potential of the club.

The essence of the concept of competence of a preschool child is described, which includes a comprehensive characteristic of the personality. All key competences of preschool children are revealed and analysed.

Additional competences (endurance, resilience, emotional stability), which are quite relevant for preschool children during the period of martial law in the country, are identified and analysed.

It is noted that the effectiveness of the formation and development of additional competences of preschool children in the organised group work depends on the time when the group work was aimed at the formation of additional competences.

It is proved that group work in preschool educational institutions has a significant pedagogical potential, due to which it is possible to significantly increase the effectiveness of the formation of key competencies, where more in-depth knowledge and abilities will be formed, aimed at the development and formation of a fully developed preschool child, capable of independently solving certain life situations and tasks.

It is emphasised that the acquisition of competences takes place through the prism of circle knowledge formed in the course of the circle's activities. During a circle lesson, a child gains knowledge of several competences, but still, which competence is formed more deeply depends on the direction of the circle work.

Among the leading opportunities of clubs are: increasing the level of motivation of preschool children for various activities, supporting a healthy lifestyle, stimulating and encouraging sports, activating attention, logical thinking of the child, creativity, physical qualities, developing imagination, interest in club activities, etc.

Key words: competence, key competences of preschool children, circle work in preschool institutions, development of abilities, preschool children.

УДК 373.2.091.31
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/60.41>

Шкарупа Є.О.,
аспірантка кафедри дошкільної та початкової освіти
Державного закладу
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розбудова системи дошкільної освіти та її реформування на сучасному етапі вимагають формування важливих компетентностей у дітей, починаючи з дошкільного дитинства. Чимало провідних

компетентностей мають бути сформовані відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти (БКДО), натомість, сьогодні важливо формувати й допоміжні компетенції, зокрема такі: витримка, здатність до стресостійкості (резильєнтність),

емоційної стабільності тощо. Це зумовлено воєнним станом у країні та необхідністю формування у дошкільників таких компетентностей, що дозволять підтримувати своє фізіологічне та психічне здоров'я в нормі.

З іншого боку, в сучасних умовах стає все складніше покладатися виключно на освітній процес в системі ЗДО у формуванні ключових компетентностей через часті повітряні тривоги, складні умови з електроенергією та фактичним відвідуванням дитячого садка через загрозу життю всіх учасників освітнього процесу. Саме тому, особливої актуальності зараз набуває гурткова робота в ЗДО, яку можна організувати як очно, так і он-лайн.

У БКДО наголошено на необхідності розвитку творчої особистості, здобуття нею додаткових знань, умінь і навичок за інтересами та створення бази для збагачення та поглиблення змісту освіти на наступних рівнях освіти у початковій та середній школі [2].

БКДО та його освітні лінії ґрунтуються на компетентнісному підході відповідно до вікових можливостей дітей. Так, у межах документу визначено такі провідні компетентності дітей дошкільного віку: комунікативна, художньо-мовленнєва, мистецько-творча, природничо-екологічна, ігрова, соціально-громадянська, рухова, здоров'язбережувальна, особистісна, предметно-практична, технологічна, сенсорно-пізнавальна, логіко-математична, дослідницька, природничо-екологічна. Базові компетенції надалі продовжують формуватися і розвиваються у початковій школі та впродовж усього життя [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сутність провідних компетентностей дошкільників досліджено такими вченими: мовленнєво-комунікативна (А. Богуш, М. Вашуленко, Н. Гавриш, Ж. Горіна, А. Гончаренко, М. Пентиліук, Т. Піроженко); сенсорно-пізнавальна (С. Біленька, О. Брежнєва, А. Демидова); соціально-громадянська (І. Бех, О. Кононенко, О. Друганова, Т. Поніманська, В. Кузьменко, Л. Лохвицька, І. Рогальська-Яблонська, Л. Хоружа); природничо-екологічна (Г. Бєленька, Т. Науменко, К. Крутій); логіко-математична (Н. Баглаєва, Л. Березовська, А. Богуш, О. Брежнєва, Л. Зайцева, Л. Плетеницька, К. Крутій, М. Машовець, С. Скворцова та ін.); рухова, здоров'язбережувальна (Т. Андрющенко, О. Богініч, Т. Бойченко, О. Дубогай, Л. Лохвицька, Н. Маковецька, Г. Смольникова, Т. Шаповалова).

Ефективним шляхом набуття компетентностей та всебічного гармонійного розвитку особистості, на нашу думку, є залучення дошкільників до гурткової роботи, яка включає безліч різноманітних видів діяльності дітей дошкільного віку в умовах ЗДО. Адже організована гурткова робота в ЗДО є частиною освітнього процесу.

Проблему організації гурткової роботи розглядають у своїх працях такі дослідники: О. Биковська, Н. Брижак, В. Вербицький, О. Долинна, О. Мелентьєва, Г. Пустоцвіт, О. Низковська, у яких розкрито основні питання теорії і методики гурткової роботи як у межах ЗДО, так і в межах шкільної освіти.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Натомість, проблема набуття та розвитку базових компетентностей дітей дошкільного віку не лише на заняттях, а й у процесі організованої гурткової роботи потребує додаткового вивчення у теоретико-практичній площині.

Отже, **метою статті** є обґрунтування доцільності організації гурткової роботи в умовах ЗДО як засобу формування та засвоєння важливих компетентностей дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все, визначимо сутність категорії «компетентність дошкільника». Серед представників сучасних психолого-педагогічних шкіл відсутній єдиний підхід щодо визначення поняття «компетентність».

Проаналізувавши сучасні українські дослідження з проблеми, можемо зазначити, що більшість науковців характеризують компетентність, як узагальнену здібність, яка базується на вміннях, цінностях, якостях, досвіді, знаннях та схильностях, які набуваються у процесі дошкільного навчання.

Зокрема, у Листі Міністерства освіти і науки України «Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти» визначається сутність означеного поняття: «компетентності – динамічна комбінація цінностей та ставлень, знань, умінь і навичок, які визначають здатність скористатися знаннями або шукати інші знання, що й характеризуються важливішу життєву компетентність, здатність успішно розв'язувати життєві проблеми провадити подальшу навчальну, професійну діяльність, реалізовувати освіту впродовж життя» [9].

О. Заблоцька зазначає, що компетентність – це інтегрована особистісно-діяльнісна категорія, яка формується під час навчання в результаті поєднання початкового особистого досвіду, знань, способів діяльності, вмінь, навичок, особистісних цінностей та здатності їх застосування в процесі продуктивної діяльності стосовно кола предметів та процесів певної галузі людської діяльності [7].

З сукупності компетенцій складається компетентність, під якою, як констатує К. Крутій, частіше за все розуміють інтегральну якість особистості, що виявляється в загальній здатності та готовності її до діяльності, заснованої на знаннях та досвіді, які привласнені в процесі навчання і соціалізації, зорієнтовані на самостійну та успішну участь у діяльності [14].

На думку професора А. Богуш, компетентність дошкільника можна окреслити як комплексну характеристику особистості, що вбирає в себе результати попереднього психічного розвитку: знання, вміння, навички, креативність, ініціативність, самостійність, самооцінка, самоконтроль [5].

Нам імponує думка К. Крутій, яка зазначає, що якість сучасної дошкільної освіти пов'язана із формуванням ключових компетенцій як сукупності або універсальної системи знань, умінь, навичок, здатностей, що ввійшли в особистісний досвід, забезпечуючи якість або успіх у діяльності під час вирішення тих або інших життєвих проблем. «Компетенція дитини дошкільного віку – це її особистісне надбання. Найбільш успішне формування компетенцій може відбуватися тільки в особистісно-орієнтованому освітньому процесі» [8, с. 27]. Саме у процесі гурткової роботи створити відповідне середовище набагато простіше.

Важливо пам'ятати, що компетентність акумулює в собі не лише знань й умінь, а й сукупність важливих цінностей. Ж. Дюпуї (J. Dupuy) підкреслює, що ключові компетентності – це група базових цінностей, від яких залежить успішність життя особистості в майбутньому, і які збігаються з принципами головних теорій моралі сучасного суспільства: досягнення успіху, вибір власного напрямку самореалізації в житті, розуміння себе й власного внутрішнього світу, глибокі особистісні стосунки [6]. Тож, формуванню будь-якої компетентності дошкільника передуює відкриття перед ним світу цінностей, що мають увійти до його особистості як стрижневі якості.

Дослідниця Т. Поніманська, крім означених якостей, виділяє такі складові компетентності дошкільника, як незалежність, критичність, оптимізм, вміння доводити розпочате до кінця, брати на себе відповідальність за помилки [18].

Відтак, компетентність дитини дошкільного віку – це інтегральна сукупність знань, умінь та навичок дошкільника, сформованих базових якостей та цінностей, що дозволяють реалізовувати певний вид діяльності.

Своєю чергою, гурткова робота має значний потенціал у розвитку різних видів компетентностей дошкільника.

Зупинимось на сутності категорії «гурткова робота». Досить ґрунтовне визначення поняття гурток дає О. Мелентьєв – добровільне об'єднання учнів, що виявляють підвищений інтерес до визначеної області знань і прагнуть займатися практичною діяльністю. Це може бути спільне вивчення питань техніки і технології, конструювання моделей, приладів і інших пристроїв, раціоналізаторська діяльність, науковий і технічний пошук. Заняття в гуртках характеризуються наявністю програми, регулярністю, тривалістю термінів і визначеним профілем роботи [15].

Гурткова робота, на думку Л. Макисменка, є діяльністю самодіяльних об'єднань дітей, форма роботи після та поза заняттями у закладі дошкільної освіти. Завданнями гурткової роботи є поглиблення знань, умінь і навичок дітей, розвиток здібностей, задоволення їх творчих інтересів і схильностей, долучення до суспільно-корисної праці, організація дозвілля і відпочинку [12].

Необхідно наголосити, що на думку вчених гурткова робота впливає і на навчальний процес, робить викладання матеріалу жвавішим, більш захоплюючим і цікавішим, допомагає розвинути глибокий інтерес до художньо-естетичного, турисько-краєзнавчого та інших напрямів. Чим повніше і детальніше продумана й розроблена гурткова робота, тим ефективніший результат [20].

У БКДО зібрано показники кожної освітньої лінії та вікові можливості дітей, на які мають спиратися педагоги (вихователі ЗДО, музичні керівники, психологи, логопеди, інструктори з фізкультури та керівники гуртків) під час розробки плану занять і розвитку базових компетентностей дітей дошкільного віку.

Зупинимось на кожній з важливих компетентностей більш детально та визначимо шляхи її формування у процесі гурткової роботи.

Так, *рухова компетентність* – це наявність мотивації у дитини до щоденної рухової активності, сукупність елементарних знань про важливість руху у житті людини, наявність елементарних рухових умінь і навичок.

Утворення та розвиток цієї компетентності найчастіше є у гуртках спортивного та танцювального спрямування. Так, діти з керівником гуртка (хореограф, інструктор з фізкультури) ознайомлюються з основними рухами і їх назвами, правилами гурткових занять і дотримуватися їх в ігровій діяльності, спортивних іграх, педагог мотивує та формує ціннісне ставлення до рухової активності. Гуртки з плавання, футболу, танців сприяють опануванню рухової компетентності.

Своєю чергою, *здоров'язбережувальна компетентність* дошкільника розуміється сьогодні як «суб'єктивна категорія, що передбачає свідоме прагнення дитини до здорового життя, наявність сукупності знань про здоров'я та чинники його збереження, сформованість здоров'язбережувальних життєвих навичок і здатність до їх адекватного використання у відповідних життєвих ситуаціях» [1, с. 67].

У межах гурткової роботи ЗДО означена компетентність формується шляхом засвоєння певних рухів, знань про свідоме ставлення до свого здоров'я, вмінню розуміти власний організм, що корисне / погане, прищепленню звичок та дій щодо зміцнення та збереження власного здоров'я та його відновлення. Сучасні види

здоров'язбережувальних технологій використовуються і у гуртковій роботі з деяких створюються окремі гуртки такі як стретчинг, ритмопластика, фітбол-аеробіка, степ-аеробіка, арт-терапія, бебі-йога (хатка-йога), де система вправ (асан) проходить під східну мелодію, самомасаж, кінезотерапія, а деякі функціонують як компонент заняття – дихальна, пальчикова, коригуюча, ортопедична гімнастика і для очей.

Особистісна компетентність є однією з найголовніших для дитини дошкільного віку. Т. Піроженко стверджує, « якщо в дитини розвинені вольова регуляція, самостійність, сформовані основи світогляду та певна картина світу, мотивація до прояву активності, якщо вона усвідомлює своє місце серед інших людей, можна говорити про набуття нею особистісної компетентності» [17].

Відтак, *особистісна компетентність* є однією з ознак самостійності і особистісної зрілості дитини, вона реалізується у всіх дитячих активностях, які відбуваються на гурткових заняттях, базується на особистісних якостях дошкільника. Розуміємо під особистісною компетентністю (навички, мотиви, звички, почуття, мрії, ідеали, цілі та дитячі установки початку становлення особистості).

У БКДО *предметно-практичну, технологічну компетентність* визначають, як здатність дитини за допомогою дорослого чи самостійно реалізувати творчі задуми з перетворенням об'єктів довкілля з використанням різних матеріалів у процесі виконання конструктивних, технічно-творчих завдань та завдань з моделювання, що спираються на обізнаність із відповідними засобами та предметно-практичними діями.

Формування цієї компетентності є підґрунтям для успішного навчання дитини на наступних етапах життя, зокрема в початковій школі, й узгоджується з Державним стандартом початкової освіти [3, с. 3].

Опанування компетентності відбувається у різних видах гурткової роботи, у процесі самостійної чи спільної з однолітками активної діяльності, яка є мотивованою керівником гуртка і обов'язковим елементом предметно-практичної компетентності є дитяча рефлексія.

Сенсорно-пізнавальна компетентність – це актуалізація пізнавальної активності дитини, її спостережливості, винахідливості в умовах довкілля; орієнтування у сенсорних еталонах, їх видах, ознаках, властивостях; оволодіння прийомами аналізу, синтезу, узагальнення, класифікації, порівняння тощо [19, с. 394].

У гуртковій роботі ця компетентність досить активно розвивається на заняттях у гуртках художньо-прикладної або декоративної творчості, адже діти планують свої дії, обирають мету діяльності, цілеспрямовано створюють поробку, вирішують нагальні ситуації.

Логіко-математична компетентність передбачає здатність дитини самостійно здійснювати класифікацію геометричних фігур, предметів та множин за якісними ознаками та чисельністю, серіацію, тобто впорядкування предметів за величиною, масою, об'ємом розташування у просторі, обчислення та вимірювання кількості, відстані, розмірів, довжини, ширини, висоти, об'єму, маси, часу [10].

З метою формування логіко-математичної компетентності гурткова робота може моделюватись з використанням сучасних технологій формування елементарних математичних уявлень, зокрема: логічні блоки Дьенеша, лічильні палички Кюїзенера які можна самостійно виготовити на гуртковому занятті, розвивальних ігор Нікітіних, технології М. Монтесорі, технології розвитку творчої особистості за Г. Альтшуллера, технології формування логіко-математичної компетентності дітей 3-6 років Л. Зайцевої.

Дослідницька компетентність – здатність дошкільника шукати креативні рішення у навколишнім середовищі, яке є варіативним, різноманітним, комфортним для формування в дошкільника пізнавальної активності. Позначена компетентність досить тісно переплітається з еколого-природничою, тому більш детально розглянемо формування цієї категорії.

Г. Беленька, Т. Науменко та О. Половінна зазначають, що «природничо-екологічна компетентність дошкільника – складник його життєвої компетентності – становить конкретні знання про природу, позитивне емоційно-ціннісне ставлення до її компонентів, обізнаність із правилами природокористування та їх дотримання, іншими словами, включає три компоненти: інтелектуальний (когнітивний), емоційно-ціннісний та діяльнісно-практичний» [4, с. 11].

Отже, *природничо-екологічна компетентність* передбачає реалістичні знання та уявлення про цілісність природного світу, варіативність доцільної поведінки дитини дошкільного віку у природному довкіллі, екологічне, естетичне ставлення до природи.

Під час гурткової роботи для формування означеної компетентності важливо використовувати такі форми й методи роботи як заняття, екскурсії, віртуальні екскурсії, спостереження, праця в природі, перегляд та обговорення маленьких фоторепортажів, досліди, вправи та ігри природничого спрямування, розповіді, бесіда, ілюстрування, демонстрація, догляд за тваринами та рослинами у куточку природи.

Н. Луцман досліджуючи *ігрову компетентність* дошкільника, розуміє її як – сформованість у дітей ігрових дій, ініціативність, самостійність дітей в ігровій діяльності; творче відображення реальних і казкових ситуацій; ініціювання

і розгортання ігрового задуму і сюжету гри; вміння об'єднуватись з однолітками на основі ігрового задуму, рольової взаємодії, особистих уподобань; дотримання норм та етикету спілкування [11].

Вважаємо, що ігрова компетентність означає наявність певних знань, ігрових дій у дитини, вміння з власної ініціативи організувати ігри з однолітками та дорослими. Володіє знаннями про різноманітні види ігор, вміє творчо грати та створювати правила для командної гри, казкових вигадок.

Гра є провідною діяльністю дитини дошкільного віку, тому всі гурткові заняття не зважаючи на напружок діяльності, ґрунтується на ігровій діяльності.

Соціально-громадянська компетентність – це комбінована компетентність, яка характеризується в умінні співпереживати, поважати дорослих, любов до Батьківщини, самостійно налагоджувати соціальні взаємини з однолітками, поважати погляди інших дітей, проявляти особистісні якості приймати участь в заходах ЗДО.

Так, соціально-громадська компетентність дитини дошкільного віку формується за допомогою організованої гурткової роботи. Вона буде формуватися у всіх видах гуртків, а саме технічних, предметних, художньо-прикладної або декоративної творчості, спортивних. За допомогою різноманітних ігор та вправ, сюжетно-рольової гри, в процесі спостережень, розв'язання педагогічних ситуацій, у організованій самостійній діяльності, святах, екскурсіях, ознайомлення із правилами поведінки на гурткових заняттях та іграх.

Мовленнєво-комунікативна компетентність – вміння дитини дошкільного віку спілкуватися з дорослими, вихователями, однолітками в різних видах комунікативної взаємодії. Дитина самостійно за допомогою вербальних і не вербальних засобів створює висловлювання, вільно будує діалог, висловлює інтереси, домовляється та грає в мовленнєві ігри.

Для розвитку даної компетентності у гуртковій роботі використовують різноманітні мовленнєві активності, а саме «Створи казку», «Згадай назву», «Чудернацькі прислів'я», «Скажи лагідно», «Доповни речення», «Чарівний мішечок», «Відгадайка», «Заспівай», свята, виступи перед батьками, бесіди, розповіді, дидактичні ігри і так далі.

Мистецько-творча компетентність – є здатністю дитини практично реалізовувати творчі задуми на підґрунті власного художньо-естетичного досвіду та потенціалу. Володіти базовими знаннями та вміннями про види мистецтва, самостійно створювати різноманітні поробки.

Зупинимось на додаткових компетентностях, які мають особливе значення у сучасному навчальному процесі ЗДО.

Витримка – це одна з морально-вольових якостей особистості. Вона проявляється

у здатності дитини свідомо контролювати власні дії та бажання, почуття. Вона формується протягом всієї гурткової діяльності дитини.

Наступною компетентністю є резиліентність, що в українській психологічній літературі «резилієнс» перекладають як стресостійкість, життєздатність, що характеризує здатність відновлюватися навіть в умовах воєнного стану у нашій країні. Це надважлива якість для маленьких українців.

Резилієнс розглядається як здатність організму, особи чи соціальної групи зберігати рівновагу, певну стабільність у складній ситуації, ефективно розв'язувати не тільки завдання з адаптації до умов, що змінюються, а й завдання з розвитку. У психологічному сенсі резилієнс полягає також у здатності людини протистояти дії стресорів без потрапляння у стани, пов'язані із психічними розладами [16].

На гурткових заняттях резилієнтність формується за допомогою створення мотивації, мовленнєво-комунікативної діяльності, ігри, вправи, турбота про власне здоров'я та тіло, прийняття та обігравання життєвих ситуацій.

А тепер перейдемо до емоційного компоненту складника додаткових компетенцій дитини дошкільного віку – емоційної стабільності.

Емоційний компонент характеризується емоційною стабільністю, орієнтацією в почуттєвій сфері, як власній, так і інших людей, також такими емоціями та почуттями, як радість спілкування, задоволення від комунікацій, спільної роботи, зацікавлення іншим, інтерес, подив, спокій, почуття достоїнства, гідності, поваги, захищеності, емпатійність [13].

Ефективність розвитку та засвоєння додаткових компетентностей дітей дошкільного віку у організованій гуртковій роботі залежить від того, на скільки спрямовувалася гурткова робота на формування витримки, стресостійкості, емоційної стабільності у поведінці дитини. Ми не можемо зазначити, що тільки в певному гуртковому спрямуванні буде розвиватися тільки одна та чи інша компетентність, але хочемо наголосити, що в деяких напрямках більш чітко можна прослідкувати з формування певної компетентності.

Як бачимо, гурткова робота має значний педагогічний потенціал у формуванні провідних компетентностей дошкільника, а також тих, що є необхідними у сучасних реаліях.

Висновки. Отже, на сучасному етапі розвитку дошкільної освіти організована гурткова робота повинна бути невід'ємною складовою діяльності кожного ЗДО. Будь-яка робота у гуртку передбачає спільну діяльність дітей та вихователів на засадах партнерства.

Організація гуртків у ЗДО є вагомим засобом всебічного розвитку та запорукою успішного формування та засвоєння всіх обов'язкових

компетентностей дітей дошкільного віку для подальшої успішної реалізації власного творчого потенціалу, навчання та життя .

Гурткова робота в ЗДО володіє значним педагогічним потенціалом щодо розвитку базових та додаткових компетентностей дітей дошкільного віку за умови вдалої організації та готовності вихователів до означеної діяльності.

Перспективи подальших розвідок убачаємо в дослідженні проблеми готовності майбутніх вихователів ЗДО та вихователів-практиків до організації гурткової роботи в ЗДО.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Андрущенко Т. К. Теоретико-методичні засади формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей дошкільного віку : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.08. Умань, 2015. 503 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). URL <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>
3. Безсонова О. К. Дитина в сенсорно пізнавальному просторі. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. 2021. № 7. С. 3–7.
4. Бєленька Г. В., Науменко Т. С., Половіна О. В. Дошкільнятам про світ природи : методичний посібник для вихователів дітей дошкільного віку. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. 115 с.
5. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : монографія / Богуш А. М., Варяниця Л. О., Гавриш Н. В. та ін. / за заг. ред. Гавриш Н. В. Луганськ : Альма-матер, 2006. 368 с.
6. Єрмаков Т. І. Індивідуальне розуміння концепту «Я» як ключова компетентність особистості в умовах сучасного інформаційного суспільства. *Наукові студії із соціальної та політичної психології* : зб. ст. АПН України, Ін-т соц. та політ. психології / редкол.: С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський та ін. Київ, 2002. Вип. 6 (9). С. 200–207.
7. Заблоцька О. С. Компетентність, кваліфікація, компетенція як ключові категорії компетентнісної парадигми вищої освіти. URL <http://zavantag.com/docs/2053/index-37058-1.html>
8. Крутій К. Л. Формування ключових компетенцій у дітей дошкільного віку в умовах полілінгвальності. Конспекти занять із навчання української мови і розвитку мовлення дітей середнього дошк. віку : метод. посібн. Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2007. 248 с.
9. Лист Міністерства освіти і науки України від 16.03.2021 р. №1/9-148 «Щодо методичних рекомендацій до оновленого Базового компонента дошкільної освіти». URL <https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-metodichnih-rekomendacij-do-onovlenogo-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti>
10. Ляпунова В. А., Добровольська Л. П., Жейнова С. С., Городнича С. В. Сутність та необхідність математичного розвитку особистості на етапі дошкільного дитинства. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Вип. 26. С. 185–190.
11. Луцан Н. І. Формування ігрової компетенції дітей старшого дошкільного віку. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. 2007. № 1–2. С. 99–102.
12. Максименко Л. Рекреаційний вплив гуртка із флорболу на фізичний розвиток і підготовленість дітей 5-ти і 6-ти років. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації*. 2016. Вип. 1 (20). С. 104–109.
13. Максимова О. О. Змістова структура толерантності дітей старшого дошкільного віку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Педагогіка і психологія : зб. наук. праць. Вип. 52 / редкол.: В. І. Шахов та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2017. С. 37–41.
14. Максимова О. О. Фактори впливу на формування соціальної компетентності дитячої особистості. *Сучасні тенденції і пріоритети компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти* : збірник науково-методичних праць / за заг. ред. : В. Є. Литньова, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир : «Полісся», 2016. С.104–109.
15. Мелентьев О. Б. Теорія і методика позашкільної освіти. Умань. : «АЛМІ», 2013. 182 с.
16. Підготовка вчителів до розвитку життєстійкості / стресостійкості у дітей в освітніх навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / вид. 2-ге, доп., виправ. / заг. ред.: Чернобровкін В. М., Панок В. Г. Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2021. 282 с.
17. Піроженко Т. О. Особистість дитини. Впроваджуємо Базовий компонент дошкільної освіти. *Дошкільне виховання*. 2021, №8. С. 3–6.
18. Поніманська Т.І. Основи дошкільної педагогіки : навч. посібник. К. : Абрис, 1998. 448 с.
19. Пономаренко Т. О., Євченко Я. Б. Формування основ сенсорно-пізнавальної компетентності дітей раннього віку. *«The IX International Science Conference Trends of development modern science and practice»*. November 16–19, 2021, Stockholm, Sweden. 588 p.
20. Соціальна і життєва практика дітей з інтелектуальними порушеннями в умовах навчально-реабілітаційних центрів : практико зорієнтований посібник / під заг. ред. І. Г. Єрмакова, К. С. Тороп, К. В. Рейди. Дніпро : Інновація, 2018. 385 с.